

דף כא.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א הי"ג

כִּלְאִים הֵבֵא מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה עִם חֵיה טְהוֹרָה הוּא הַנִּקְרָא
כּוֹי. חֵלְבוֹ אָסוּר וְאֵין לוֹקִין עָלָיו וּמְכַסִּין אֶת דָּמוֹ. וְאֵין
מִין טָמֵא מִתְּעַבֵּר מִמֵּין טְהוֹר כְּלָל:

שו"ע יו"ד סימן פד סעיף א

א. חֵלְב שוֹר וְכֶשֶׁב וְעֵז אָסוּר ב' וְשֵׁל שֶׁאֵר הַמִּינִים ג' מוֹתֵר, וְכוֹי ד' חֵלְבוֹ
אָסוּר.

שו"ע יו"ד סימן פ סעיף ו

ו. כִּלְאִים הֵבֵא מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה עִם חֵיה טְהוֹרָה הוּא הַנִּקְרָא כּוֹי וְחֵלְבוֹ
אָסוּר וְאֵין לוֹקִין עָלָיו וּמְכַסִּין דָּמוֹ ה' בְּלֹא בְרַכָּה.

עין משפט ב

שו"ע יו"ד סימן פה סעיף ו

ו. חֵלְב נוהג בכוי.

- ב. ממשנה חולין קנ"ז. וכוי חלבו אסור מיומא ע"ד.
והאוכל מחלב טריפה או נבלה חייב משום אוכל חלב ומשום אוכל נבלה וטרפה, שיש
כאן איסור מוסיף שמתוך שנוסף איסור בבשרה שהיה מותר נוסף איסור על החלב וע"כ
לוקה שתיים. כ"כ הרמב"ם בפ"ז מהלכות מ"א הלכה ב'.
ג. היינו משאר מיני חיות טהורות שחלבם מותר באכילה, כמו בריש סי' פ'.
ושאר בהמה וחיה בין טמאה בין טהורה חלבה כבשרה.
ונפל של ג' מינים בבהמה טהורה חלבו כבשרו והאוכלו לוקה משום אוכל נבלה. רמב"ם
שם הלכה א'.
ד. י"א מדרבנן משום ספיקא, וי"א דהוא בריה בפני עצמו ואיסורו מדאורייתא ואיתרבי
"מכל חלב" בכריתות כ"א ע"א ויומא ע"ד.
ה. עיין בסי' כ"ח סעיף ג', ובכף החיים שם באורך.

עין משפט ג הרמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"א ה"ו

הַכּוֹי חֵלְבוֹ מִטְמֵא כְּבָשָׂרוֹ וְטִמְאַתּוֹ בְּסַפֵּק. לְפִיכָף אֵין
שׁוֹרְפִין עָלָיו תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים וְאֵין חִיבִין כָּרֵת עַל טִמְאַתּוֹ
וְעַל בִּיאַת הַמֶּקֶדֶשׁ אוֹ עַל אֲכִילַת קִדְשָׁיו:

עין משפט ד הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ג ה"ט

הַחוּתֶךָ בְּשׂוֹר מֵאָדָם חֵי לְהֶאֱכִילוֹ לְכֹלֵב ז'. אִם חֵשֵׁב עָלָיו
לְמֵאֲכַל אָדָם הָרִי זֶה צָרִיךְ מִחֲשָׁבָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ הֶכְשֵׁר:

ו. כסף משנה הכוי חלבו מטמא כבשרו וטומאתו בספק וכו'. בפ"ב דבכורים:

ז. כסף משנה החותך בשר וכו'. כתב הראב"ד ואינו צריך הכשר א"א זה שיבוש שצריך הכשר וכו'. ביאור הדברים דתנן בפרק ג' דעוקצין החותך מן האדם כלומר מן האדם החי צריך מחשבה והכשר ע"כ השיג על רבינו שכתב שאינו צריך הכשר ולדעת רבינו י"ל דרבינו איירי בשחתכו להאכילו לכלב ומש"ה אינו צריך הכשר וכך מפורש בפרק דם שחיטה (דף כ"א) אמר מר אוציא דם מהלכי שתיים שיש בהם טומאה חמורה ואין בהם טומאה קלה ורמינהי החותך מן האדם מן החי צריך מחשבה ואין צריך הכשר וק"ל מחשבה למה לי תעשה חתיכה שלו מחשבה ואמר ר"ל בחותכו לכלב ומחשבה לכלב לאו מחשבה היא והתנן כלל אמרו בטומאה כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מאכילת כלב ההוא לאסוקי טומאה מיניה דכיון דמעיקרא הוה חזי לאדם לאסוקי מטומאה עד שיפסל מאכילת כלב הכא לאחותי לה טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב אי לא חזי לאדם לא חזי לכלב ע"כ בגמרא וע"פ הדברים האלה הוכרח רבינו לפרש דהא דתנן בפרק ג' דעוקצין החותך מן האדם צריך מחשבה והכשר לאו בחותך לאדם היא דהא ההיא אינה צריכה מחשבה וכן ליכא לאוקומה בחותך לכלב דההיא אינה צריכה הכשר כמבואר בגמרא שכתבתי בסמוך וכן אין לאוקומה בשחתכה סתם לא לאדם ולא לכלב דלאו בשופטני עסקינן שאין להם במעשיהם כוונה לשום דבר הילכך ע"כ לומר דלישנא דחותך לאו דוקא אלא לומר שנחתך שלא על ידי אדם וזהו שכתב רש"י גבי צריכים מחשבה והכשר בשר הפורש מן החי מן האדם ולא כתב חותך אלא כתב פורש במקום חותך. ולשון רבינו שכתב אם חישוב עליו למאכל אדם צריך מחשבה אינו נוח וצריך לפרש דה"ק אם חישוב עליו למאכל אדם צריכה מחשבה זו ועל מה שסיים הראב"ד וחתכתו לאדם זו היא מחשבתו יש לתמוה דרבינו לא איירי בחותך לאדם אלא בחותך לכלב ואח"כ חישוב עליו לאדם:

עין משפט ז

הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ב הי"ח

כָּל אֲכָל שְׁנֵטְמָא וְאַחַר שְׁנֵטְמָא נְפִסְל וְנִסְרַח ה'. אִם נְפִסְל מְלֶאכֶל הַכֶּלֶב אוֹ שֵׁיבֵשׁ כְּחֶרֶשׁ הָרִי זֶה טָהוֹר. וְאִם נְפִסְל מְלֶאכֶל אָדָם וְעֵדִין הוּא רְאוּי לְכֶלֶב הָרִי זֶה טָמֵא כְּשֶׁהָיָה. וְכֹל הָאֲכָלִין שְׁנֵטְמָאוּ אֵין לָהֶן טָהָרָה בְּמִקְוֵה:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"א הי"ד

מִחַ הָרִי הוּא כְּבֶשֶׂר ט. וְדָם הַנִּבְלָה אֵינוֹ מְטֵמֵא כְּנִבְלָה אֶלָּא הָרִי הוּא כְּמִשְׁקִין טְמֵאִים שְׁאֵינוֹ מְטֵמֵא לֹא אָדָם וְלֹא כְּלָיִם מִן הַתּוֹרָה:

עין משפט ז. ז.

הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ג הי"ג

יֵשׁ אֲכָלִין שְׁצָרִיכִין הַכֶּשֶׁר וְאֵינָן צָרִיכִין מִחֻשְׁבָּה י. וְיֵשׁ שְׁצָרִיכִין מִחֻשְׁבָּה וְאֵינָן צָרִיכִין הַכֶּשֶׁר וְיֵשׁ שְׁצָרִיכִין

ה. כסף משנה כל אוכל שנטמא וכו'. בפ"ג דבכורות עלה כ"ג וכו' יוחנן. ומה שכתב או שיבש כחרס וכו'. בפרק דם הנדה (דף נ"ה) משמע דיבש כחרס עפרא בעלמא הוא. וכל האוכלים שנטמאו וכו'. תוספתא פרק קמא דטבול יום:

ט. כסף משנה מוח הרי הוא וכו'. מתבאר בפרק העור והרוטב עלה קכ"ה: ודם הנבילה אינו וכו'. בפרק בתרא דעדיות וכתב שם רבינו שכן הלכה ובפרק המנחות והנסכים (דף ק"ג ע"ב) א"ר יהושע בן בתירא שכך עשו מעשה. ומ"ש אלא הרי הוא כמשקין טמאים וכו'. כתב רבינו בעדיות בפ' הנזכר שכך נתבאר בירושלמי וכ"כ רש"י בפרק המוציא:

י. כסף משנה יש אוכלים שצריכים הכשר וכו'. פ"ג דעוקצים. ומ"ש דגים טהורים וחגבים טהורים בכ"מ וחגבים טמאים ודגים טמאים וכו'. תוספתא רפ"ה דטבול יום וצ"ע דבפ"ג דעוקצין תנן דגים טמאים וחגבים טמאים צריכין מחשבה בכפרים ואפשר שרבינו היה גורס במשנה קטנים במקום טמאים וכמ"ש לקמן בסמוך. ומ"ש וכן חלב בהמה טהורה שמתה וכו'. בתוספתא פ"ה שם: ואלו צריכין מחשבה והכשר וכו' עד והפטריות. בפ"ג דעוקצין ודקדק רבינו לכתוב בשר הפורש מן החי משום דאבר הפורש מן החי מטמא טומאה חמורה ואינו צריך הכשר. ומ"ש וחלב בהמה טהורה שחוטתה. בשלהי פ' העור והרוטב (דף קכ"ט) כלומר דאילו של נבילה לא בעי מחשבה כמו שנתבאר. ומ"ש ושאר ירקות שדה כגון הבצלים הקשים. מדברי רבינו נראה שהוא מפרש מ"ש במשנה ושאר כל ירקות שדה ושמרקעין ופטריות היינו לומר כגון שמרקעין והם הבצלים הקשים ביותר. ומ"ש וכן חגבים וכו'. שם דגים טמאים וחגבים טמאים צריכים מחשבה בכפרים וכבר כתבתי שרבינו נראה שגורס

מִחֲשָׁבָה וְהַכֹּשֶׁר וַיֵּשׁ שְׂאִין צְרִיכִין לֹא מִחֲשָׁבָה וְלֹא
הַכֹּשֶׁר. כִּי צַד. כֹּל הָאֲכָלִין הַמֵּיחָדִין לְאָדָם בְּכֹל מְקוֹם
צְרִיכִין הַכֹּשֶׁר וְאִין צְרִיכִין מִחֲשָׁבָה. דְּגִים טְהוֹרִים
וְחִגְבִּים טְהוֹרִים בְּכֹל מְקוֹם וְחִגְבִּים טְמֵאִים וְדְגִים
טְמֵאִים בְּכַפְרִים הֵרִי הֵן מֵיחָדִין לְאָדָם וְצְרִיכִין הַכֹּשֶׁר
וְלֹא מִחֲשָׁבָה. וְכֵן חֵלֵב בְּהֵמָה טְהוֹרָה שְׁמֵתָה צְרִיף
הַכֹּשֶׁר וְלֹא מִחֲשָׁבָה בְּכֹל מְקוֹם. וְאֵלוֹ צְרִיכִין מִחֲשָׁבָה
וְהַכֹּשֶׁר. בְּשֶׁר הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחֵי בֵּין מִן הָאָדָם בֵּין מִן
הַבְּהֵמָה בֵּין מִן הָעוֹף וְנִבְלַת הָעוֹף הַטְּמֵא וְחֵלֵב בְּהֵמָה

קטנים במקום טמאים: עולשין שזרען לבהמה וכו'. פרק בא סימן עלה נ': עולשין שליקטן לבהמתו וכו'. פרק העור והרוטב עלה קכ"ח: האלל אם חשב עליו וכו'. בפרק העור והרוטב (דף קכ"א) אהאי דאמר רבי יהודה האלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו וכו' למ"ד דאלל היינו בשר שפלטתו סכין אמרינן ה"ד אי דחשיב עליה אפילו באנפי נפשיה מטמא ופי' רש"י ליטמא טומאת אוכלין דקיימא לן דמחשבה שויה אוכלא כל מידי דמצי למיכליה ואף על גב דלאו אורחיה: וכן העצמות המחוברים בבשר וכו'. בר"פ העור והרוטב (דף קי"ז ע"ב) תנן העצמות והגידים והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טומאת אוכלים ובגמרא (דף קכ"א) קרנים אמר ר"פ במקום שחותכים ויוצא מהם דם ובפ"ק דטהרות תנן החרטום והצפרנים מטמאים ומיטמאים ומצטרפים ובפרק העור והרוטב מפרש דה"מ במקום שמובלעים בבשר ופירש"י דלענין טומאת אוכלין קאמר ובפרק קמא דטהרות תנן תו הכנפים מטמאים ומיטמאים ומשמע לרבינו דעצמות דקתני היינו במחוברים בבשר שהם ראויים לאכול קצת דומיא דמאי דאמרינן דקרנים וחרטום וצפרנים ודלא כפירוש רש"י: ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר וכו'. בפ"ג דעוקצים נבלת בהמה טהורה בכ"מ ונבלת העוף טהור והחלב בשוקים אינם צריכים לא מחשבה ולא הכשר ומ"כ בחלב בהמה טהורה שחוטת מיירי וכך היא הנוסחא האמיתית בספרי רבינו וכן פירש ר"ש וכן פירש"י והתוספות בפ"ק דבכורות ופרק בא סימן והטעם שנתן רבינו מפני שסופן לטמא אדם וכלים לא קאי אלא אשאר דאילו חלב טהור אפילו של נבילה אינו מטמא טומאה חמורה וטעמא דחלב משום דבכרכים עם רב ואוכלים אותו ואיתא מחשבה בסתם ואיתא הכשר בשחיטה: ואלו צריכין מחשבה ואינם צריכים הכשר וכו'. שם. ומה שכתב והוא שחשב על פחות מכזית. כתב כן משום דקשיא ליה נבלת בהמה טומאת אוכלים למה לי הא מטמאה אדם וכלים ולפיכך כתב דהב"ע בשחשב על פחות מכזית כדאמרינן בפרק דם שחיטה (דף כ"א) דאי איכא פחות מכזית דאין עליו טומאת נבלות וצרפו לפחות מכביצה אוכלים אם חישב על פחות מכזית זה לאכילה מצטרף עם אוכלים להשלימו לכביצה לטמא טומאת אוכלים ופריך א"ה ליבעי נמי הכשר שהרי פחות מכזית אין סופו לטמא טומאה חמורה ומשני דלא בעי הכשר אלא באוכלים שאין בהם צד טומאה חמורה אבל פחות מכזית זה כיון דהוי נבילה ואינו מצטרף לכזית מטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר:

טְהוֹרָה שְׁחוּטָה בַּכֹּפְרִים אֶף עַל פִּי שֶׁהַכֹּשֶׁר בְּשַׁחֲטָה
 צָרִיף הַכֹּשֶׁר שְׁנֵי אַחַר הַמַּחְשָׁבָה. וְשָׂאָר כָּל יִרְקוֹת הַשְּׁדָה
 כְּגוֹן הַבְּצָלִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר וְהַפְטוּרִיּוֹת וְכֵן חֲגָבִים וְדָגִים
 קְטָנִים צָרִיכִין מַחְשָׁבָה בַּכֹּפְרִים. עַלְשֵׁין שְׁזָרְעַן לְבֵהמָה
 וְנִמְלַף עָלֶיהֶן לְאָדָם אֵינָן מְקַבְּלִין טְמֵאָה עַד שֶׁיִּחְשַׁב
 עָלֶיהֶן אַחַר שֶׁיִּתְּלָשׁוּ שֶׁמַּחְשַׁבֶת חֲבוּר אֵינָה מַחְשָׁבָה.
 עַלְשֵׁין שֶׁלְקָטָן לְבֵהמָתוֹ וְהַדִּיחָן וְנִמְלַף עָלֶיהֶן לְאָדָם
 צָרִיכִין הַכֹּשֶׁר שְׁנֵי אַחַר הַמַּחְשָׁבָה. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.
 הָאֵל לְ אִם חָשַׁב עָלָיו לְאֹכִילָה מְקַבֵּל טְמֵאָת אֶכְלִין. וְאִם
 לֹא הָרִי הוּא כְּעֵץ וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טְמֵאָה. וְכֵן הָעֲצָמוֹת
 הַמַּחְבְּרִין בַּבֶּשֶׂר וְהַגִּידִים וְהַמְקוּמוֹת הַרְפִּים מִן הַקְּרָנִים
 וּמִן הַטְּלָפִים וְהַכְּנָפִים וְהַנוּצָה וְהַמְקוּמוֹת הַרְפִּים מִן
 הַצְּפָרְנִים וּמִן הַחֲרָטִים הַמְבֹלְעִין בַּבֶּשֶׂר צָרִיכִין הַכֹּשֶׁר
 וּמַחְשָׁבָה. וְאֵלוֹ שְׂאִין צָרִיכִין לֹא מַחְשָׁבָה וְלֹא הַכֹּשֶׁר.
 נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּכָל מְקוֹם וְנִבְלַת הָעוֹף הַטְּהוֹר
 וְחֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה בַּכֹּפְרִים לְפִי שֶׁהֵן מִיִּחְדִּין לְמֵאֲכָל
 אָדָם אֵין אֶחָד מֵאֵלוֹ צָרִיף מַחְשָׁבָה וְאֵינָן צָרִיכִין הַכֹּשֶׁר
 מִפְּנֵי שֶׁסּוֹפֵן לְטֵמֵא אָדָם וְכֵלִים בְּכֹזֵית וְכָל הַמְטֵמֵא
 טְמֵאָה חֲמוּרָה אֵינוֹ צָרִיף הַכֹּשֶׁר. וְאֵלוֹ צָרִיכִים מַחְשָׁבָה
 וְאֵינָן צָרִיכִין הַכֹּשֶׁר. נִבְלַת הָעוֹף הַטְּהוֹר בַּכֹּפְרִים וְנִבְלַת
 בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּכָל מְקוֹם וְהוּא שֶׁחָשַׁב עַל פְּחוֹת מְכֹזֵית
 אֲבָל כְּזֵית אֵב טְמֵאָה הוּא:

עין משפט ט.

הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ג ה"ז

פְּחוֹת מְכֻזֵּית מְנַבֵּלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה שְׁחָשֵׁב עָלָיו וְהַשְּׁלִים
 עָלָיו כְּבִיצָה מְאָכְלִים אַחֲרֵים אֵין הַכֹּל צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר
 הוֹאִיל וּפְחוֹת מְכֻזֵּית שְׂבָכָל הַבִּיצָה אִם הַשְּׁלִימוֹ לְכֻזֵּית
 מְטֵמָא טְמֵאָה חֲמוּרָה. וְכֵן כְּזֵית מְנַבֵּלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה
 שְׁחָשֵׁב עָלָיו וְהִנִּיחָהּ בַּבָּצֵק עַד שֶׁהַשְּׁלִים לְכִבִּיצָה הוֹאִיל
 וְאִינוֹ מְטֵמָא בְּמַגָּע מִפְּנֵי הַבָּצֵק הָרִי זֶה צָרִיךְ מִחֲשֻׁבָּה
 וְאֵין הַבָּצֵק הַזֶּה צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר הוֹאִיל וְכֹל הַשְּׁעוֹר הַזֶּה
 מְטֵמָא בְּמִשְׁא מִפְּנֵי כְּזֵית נִבְלָה שְׂבֵתוֹכוֹ אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ
 מְטֵמָא בְּמַגָּע הָרִי סוּפוֹ לְטֵמָא טְמֵאָה חֲמוּרָה לְפִיכֹךְ אֵין
 צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר :

דף כא :

עין משפט א

הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ג ה"ח

פְּחוֹת מְכֻזֵּית מִבְּשֵׁר הַמֵּת שֶׁהַשְּׁלִים עָלָיו כְּבִיצָה מְשֻׁאָר
 אֶכְלִין הַכֹּל צָרִיךְ מִחֲשֻׁבָּה שֶׁהָרִי בְּטֵל הַכֹּל אֶצֶל כָּל אָדָם.
 וְאֵין הַכֹּל צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר מִפְּנֵי בִשֵׁר הַמֵּת שְׂבָכָלָלוֹ :

עין משפט ב

הרמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ג ה"ח

כְּזֵית מִן הַמֵּת שְׁחִפְּהוּ בְּבָצֵק הַכֹּל מִתְטַמָּא טְמֵאָה
 חֲמוּרָה :

כ. כסף משנה (ו-ח) פחות מכזית מנבלת בהמה טמאה וכו' עד הכל מתטמא טומאה חמורה.
 בריש פרק דם שחיטה (דף כ"ח) ופסק כשתי האוקימתות משום דס"ל דלא פליגי וכן
 משמע לשון רב חנניא שאמר אפילו תימא כזית כגון שחיפהו בבצק משמע בהדיא דלא

עין משפט ג

הרמב"ם הל' טומאת מת פ"ז ה"ד

אין הקבר מטמא מכל סביביו עד שיהיה שם חלל טפח על טפח על רום טפח ל. אפלו הגביה הבנין על גבי חלל טפח עד לרקיע הכל טמא לפי שהכל כקבר. היתה טמאה רצוצה ולא היה שם חלל טפח טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואין טמא אלא הנוגע פנגד

פליג אאוקימתא דרבי חייא ואע"פ שבתוספות הוקשה להם על זה דא"כ למה הוצרך לומר דמשום דמטמא טומאת משא הוא דמיבעי הכשר לישני דכיון דאם מסיר הבצק מטמא טומאה חמורה דומיא דמאי דאמר ר' חייא כיון דאי מצרף ליה וכו' י"ל דאי הוה אמר הכי הוה קשה לן מאי איריא אם מסלק הבצק הא בבצק נמי איכא טומאה חמורה להכי נקט טעמא דקושטא דהשתא נמי טומאה חמורה יש בו ורבי חייא פשיטא דסבר לדרב חנניא דכ"ש הוא: וכתב הראב"ד הכל צריך מחשבה א"א מגמרא דכריתות נראה וכו'. ואני אומר שאין זה מוכרח ויש מקום לפירוש רבינו:

ל. כסף משנה אין הקבר מטמא מכל סביביו וכו'. ברפ"ו דאהלות תנן נפש אטומה הנוגע בה מן הצדדין טהור מפני שטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אם היה מקום הטומאה טפח על טפח על רום טפח הנוגע בה מכ"מ טמא מפני שהיא כקבר סתום ופירש שם רבינו נפש הוא הבנין שבונים על הקבר וכו' ואוטם הוא הדבר המקשי אשר אין חלל בתוכו ולא פתח אמרו נפש אטומה ירצה בו שיהיה זה הבנין על עצם הטומאה ולא יהיה המת בארון עד שיהיה שם חלל טפח. ומ"ש אפילו הגביה הבנין וכו'. ריש פ"ז דאהלות הטומאה בכותל ומקומה טפח על טפח כל העליות שעל גבה אפילו הן עשר טמאות. ומ"ש הראב"ד לחלק כשיש במקום הטומאה טפח בין כשהטומאה ממעטת החלל לכשאינה ממעטת נ"ל שטעמו מפני שהוא מפרש מה ששינונו אם היה מקום הטומאה טפח על טפח וכו' אנפש אטומה דרישא קאי לומר שגם בסיפא מיירי כלומר שאין שם טפח פנוי שהטומאה ממעטת החלל דיקא נמי דקתני אם יש במקום הטומאה טפח על טפח ולא קתני אם יש שם טפח על טפח דהוה משמע שאין הטומאה ממעטת חלל הטפח וקאמר דהנוגע בה מכ"מ טמא כלומר מלבד שהיא בוקעת ועולה וכו' כדקתני רישא הנוגע בה מכ"מ טמא ובהכי ניחא ליה מה שאמרו בפרק מי שמתו (דף י"ט) גבי הא דאמר רבי אליעזר ברבי צדוק מדלגים היינו ע"ג ארונות וכו' אהל שיש בו חלל טפח חוצץ מפני הטומאה ושאין בו חלל טפח אינו חוצץ והוא היפך מה שכתבתי בסמוך ששינונו בריש פ"ז דאהלות ובמה שחידש מדה שלישית ניחא ליה והדבר פשוט הוא שאין דעת רבינו כן כמבואר בדבריו פה ובפי' המשנה שכתבתי דכל שאין שם טפח על טפח על רום טפח פנוי טומאה רצוצה היא והנוגע מן הצדדין טהור וזהו פשט המשנה וההיא דמדלגין היינו ע"ג ארונות לא מכרעא לחדש מדה שלישית שהרי התוס' תירצוה בלא חידוש מדה שלישית ורבינו בפרק י"ב כתב דארונות של עץ שמניחים בהם את המת אינם כקבר אבל אם יש בין כיסוי הארון והמת גובה טפח חוצץ והעומד על גבי הארון טהור מן התורה וכו'. ומ"ש עוד הראב"ד וזו הרצוצה אם היא בכותל שבין שני בתים וכו' מבואר במשנה פ"ז דאהלות. ומ"ש ואם יש שם טפח פנוי חלל אינו מטמא באהל רבינו חולק על זה ומההיא דארונות אין ראייה לפי מ"ש רבינו בפרק י"ב:

הַטְּמֵאָה מִלְּמַעְלָה אוֹ הַמְּאֵהִיל עָלֶיהָ מִלְּמַעְלָה אוֹ הַנוֹגֵעַ
בְּנוֹגְדָה מִלְּמַטָּה אוֹ מֵהַ שְׁהֶאֱהִיל עָלָיו מִלְּמַטָּה אֲבָל
הַנוֹגֵעַ בְּצַדֵּי הַבְּנִין טְהוֹר:

עין משפט ד הרמב"ם הל' מאכלות אפורות פ"ז ה"א

הָאוֹכֵל כְּזֵית חֶלֶב בְּמִזִּיד חֵיב כֶּרֶת. בְּשׁוּגֵג מֵבִיא חֲטָאת
קְבוּעָה. וּבְפְרוּשׁ אֲמָרָה תּוֹרָה שְׁאִינוּ חֵיב אֶלָּא עַל שְׁלֹשָׁה
מֵינֵי בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּלֶבֶד שְׁנַאֲמָר (ויקרא ז-כג) 'כָּל חֶלֶב
שׁוֹר וְכֶשֶׁב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ' בֵּין שְׁאֲכַל מִחֶלֶב שְׁחוּטָה בֵּין
שְׁאֲכַל מִחֶלֶב נְבֵלָה וְטֵרֶפֶה שְׁלֶהֶן. אֲבָל שְׂאֵר בְּהֵמָה
וְחֵיָה בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה חֶלְבָה כְּבִשְׂרָה. וְכֵן נִפְלַשׁ
שְׁלֹשָׁה מֵינֵי בְּהֵמָה טְהוֹרָה חֶלְבוֹ כְּבִשְׂרוֹ וְהָאוֹכֵל מִחֶלְבוֹ
כְּזֵית לֹקֵה מִשּׁוּם אוֹכֵל נְבֵלָה:

שו"ע יו"ד סימן פד ס"א

א. חלב שור וכשב ועז אסור ^מ ושל שאר המינים ^נ מותר, וכוי ^ס חלבו
אסור.

- מ.** ממשנה חולין קנ"ז. וכוי חלבו אסור מיומא ע"ד.
והאוכל מחלב טריפה או נבלה חייב משום אוכל חלב ומשום אוכל נבלה וטרפה, שיש
כאן איסור מוסיף שמתוך שנוסף איסור בבשרה שהיה מותר נוסף איסור על החלב וע"כ
לוקה שתים. כ"כ הרמב"ם בפ"ז מהלכות מ"א הלכה ב'.
נ. היינו משאר מיני חיות טהורות שחלבם מותר באכילה, כמו בריש סי' פ'.
ושאר בהמה וחיה בין טמאה בין טהורה חלבה כבשרה.
ונפל של ג' מינים בבהמה טהורה חלבו כבשרו והאוכלו לוקה משום אוכל נבלה. רמב"ם
שם הלכה א'.
ס. י"א מדרבנן משום ספיקא, וי"א דהוא בריה בפני עצמו ואיסורו מדאורייתא ואיתרבי
"מכל חלב" בכריתות כ"א ע"א ויומא ע"ד.

עין משפט ה

הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"א

הָאוֹכֵל כְּזֵית מִן הַדָּם בְּמִזִּיד חֵיב כְּרַת בְּשׁוּגַג מְבִיא
 חֲטָאת קְבוּעָה. וְדָבָר מְפָרֵשׁ בַּתּוֹרָה שְׁאִינוּ חֵיב אֶלָּא עַל
 דָּם בְּהִמָּה חֵיָה וְעוֹף בְּלֶבֶד בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִין
 שְׁנֵאמַר (ויקרא ז-כו) 'וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל
 מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה'. וְחֵיָה בְּכָלֵל בְּהִמָּה שְׁנֵאמַר
 (דברים יד-ד) 'זֹאת הִבְהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שׁוֹר' וְגו' (דברים יד-ה)
 'אֵיל וְצִבִי' וְגו'. אֲבָל דָּם דְּגָיִם וְחֲגָבִים
 וְשִׁקְצִים וְרִמָּשִׁים וְדָם הָאָדָם אֵין חֵיבִין עָלָיו מִשׁוּם דָּם.
 לְפִיכֵךְ דָּם דְּגָיִם וְחֲגָבִים טְהוֹרִים מִתָּר לְאֹכְלוֹ וְאֶפְלוּ
 כְּנִסּוֹ בְּכָלֵי וְשִׁתְּהוּ מִתָּר. וְדָם חֲגָבִים וְדְגָיִם טְמֵאִים אָסוּר
 מִשׁוּם שֶׁהוּא תְּמִצִּית גּוֹפֵן כְּחֵלֶב בְּהִמָּה טְמֵאָה. וְדָם
 שִׁקְצִים כְּבִשְׂרֵן כְּמוֹ שְׂבֵאֲרָנוּ:

שו"ע יו"ד סימן סו ס"א

א. דם בהמה חיה ועוף בין טהורים בין טמאים אסור^ע וגם דם שליל
 אכל דם דגים וחגבים מותר.

עין משפט ו

הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ח ה"ד

הָעוֹף אֵין בּוֹ מִשׁוּם גֵּיד הַנְּשֵׂה מִפְּנֵי שְׁאִין לוֹ כַּף יָרֵךְ
 אֶלָּא יָרְכוֹ אָרֶךְ. וְאִם נִמְצָא עוֹף שְׁיָרְכוֹ כְּיָרֵךְ הִבְהֵמָה
 שְׁיֵשׁ לוֹ כַּף גֵּיד הַנְּשֵׂה שְׁלוֹ אָסוּר וְאֵין לוֹקִין עָלָיו. וְכֵן

ע. ממשנה חולין קי"ז. ובכריתות כ'. וגם דם כוי חייבים עליו, שם בדרף כ"א. אפי' למ"ד
 בריה בפני עצמה. ודם אינו אסור בהנאה לפ"ז מותר להריח בו. כף החיים אות ד',
 ויש חולקים דאסור לברך ולהריח בו ע"ש.

בְּהֵמָה שֶׁכָּף יָרְכָה אֶרְבֵּי כַּשֵּׁל עוֹף גִּיד הַנֶּשֶׁה שְׁלֵה אָסוּר
וְאֵין לוֹקִין עָלָיו:

שו"ע יו"ד סימן ס"ה

ה. ז. גיד הנשה נוהג בבהמה וחיה ובכוי^פ, ונוהג בירך ימין ובירך שמאל,
ואינו נוהג בעוף שאין כף שלו עגול, אבל אם נמצא לו כף עגול
נוהג בו, וא"צ לבדוק אחריו אם הוא עגול.

הרמב"ם הל' שחיטה פ"א ה"ג

עין משפט ז

דְּגִים וְחֲגָבִים אֵינָן צָרִיכִים שְׁחִיטָה אֶלָּא אֲסִיפְתָּן הִיא
הַמִּתְּרַת אוֹתָן. הֲרִי הוּא אוֹמֵר (במדבר יא-כב) 'הֲצֹאן
וּבָקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֵת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֶף
לָהֶם', אֲסִיפְתָּן דְּגִים כְּשִׁחִיטַת בָּקָר וְצֹאן. וּבְחֲגָבִים נֶאֱמַר
(ישעיה לג-ד) 'אֲסֹף הַחֲסִיל', בְּאֲסִיפָה לְבִדְהָ. לְפִיכֹךְ אִם
מִתּוֹ מֵאֲלִיָּהֶן בְּתוֹךְ הַפִּים מִתְּרִין. וּמִתְּרִין לְאֲכָלָן חַיִּים:

שו"ע יו"ד סימן יג ס"א

א. א. בהמה חיה ועוף טעונים שחיטה^צ. דגים וחגבים^ק אין טעונים
שחיטה.

פ. מכריתות דף י"ט. ונוהג בימין ובשמאל, ממשנה חולין פ"ט וכחכמים.

צ. כמפורש בתורה בדברים י"ב וזבחת מבקרך ומצאנך. והוקש צבי ואייל לפסולי
המוקדשים שהם בשחיטה, ועוף יליף לה "מאשר יצוד ציד חיה או עוף" ושפך את
דמו מלמד כשפיכת דם חיה. כ"כ בב"י.

ק. דגים כתוב בהם "אם את כל דגי הים יאסף להם" באסיפה בעלמא סגי. וחגבים הוקשו
לדגים ולכל נפש "השורצת" אלו החגבים. ט"ז ס"ק א'.

הגה: ומותר לאכול דגים וחסגים מתים^ר, או לחתוך מהם אבר ולאוכלו^ש, אבל אסור לאכלן חיים משום "בל תשקצו"^ת.

עין משפט זז

הרמב"ם הל' בלאים פ"י ה"ו

צָמַר רְחֵלִים וְצָמַר גְּמָלִים וְכִיּוֹצֵא בּוֹ * שֶׁטָּרְפָן זֶה בְּזֶה וְטוֹה מֵהֵן טוֹי. אִם הָיָה הַחֲצִי מִן הָרְחֵלִים הָרִי הַכֹּל כְּצָמַר רְחֵלִים וְהָרִי הוּא כְּלֵאִים עִם הַפֶּשֶׁתָן. וְאִם הָיָה הָרֹב מִן הַגְּמָלִים מִתָּר לְעָרְבוּ עִם הַפֶּשֶׁתָן מִפְּנֵי שְׁצוּרַת הַכֹּל צוּרַת צָמַר גְּמָלִים וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְנִימוֹת שֶׁל צָמַר הַמְעַרְבֵת בְּהֵן מִפְּנֵי שְׁאֵינָן חוֹטֵי צָמַר:

עין משפט ט

הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"א

עיינ לעיל עין משפט ה

עין משפט י

הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"ד

דָּם הַתְּמַצִּית וְדָם הָאֵיבָרִין כְּגוֹן דָּם הַטְּחוּל וְדָם הַכְּלִיּוֹת וְדָם בֵּיצִים וְדָם הַמְתַּכְּנֵס לְלֵב בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְדָם הַנִּמְצָא בַּכָּבֵד אֵין חֲיִבִין עָלָיו כָּרַת. אֲבָל הָאוֹכֵל מִמֶּנּוּ כְּזִית לֹקֵה שְׁנָאֶמַר (ויקרא ג-יז) (ויקרא ז-כו) וְכָל דָּם

ר. אפי' מתו בתוך המים וכן עיקר ודלא מהרשד"ם. כף החיים אות ג'.

ש. היינו שאין בזה איסור אבר מן החי, מ"מ יש לרוחצו היטב ואין בזה משום בל תשקצו. אבל א"צ להמתין שימות הדג או החגב שניטל ממנו האבר, ומ"מ צריך להמתין עד שימות האבר. כף החיים אות ד'.

ת. ואין להעביר על פיו חגב חי משום מראית העין. כף החיים אות ה'.

א. כסף משנה צמר רחלים וכו'. משנה בפרק תשיעי דכלאים. ומה שכתב לפי שאינם חוטי צמר פירושו מפני שאינם חוטים לא חשיב ובטיל וכן כתב סמ"ג דתניא בתוספתא עלה דמתני' בד"א שהביא פשתן וטרף ביניהם אבל הביא חוטי צמר רחלים וטרף בין חוטי צמר גמלים אסור פירוש חוטי חשיבי ולא בטלי עכ"ל:

לֹא תֹאכְלוּ. וּבְחֵיּוֹב כָּרַת הוּא אוֹמֵר (ויקרא יז-יא) כִּי
נִפְשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הִיא אֵינוֹ חַיֵּב כָּרַת אֲלָא עַל הַדָּם
שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ:

עין משפט כ הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"ב

דָּם הָאָדָם אָסוּר מִדְּבַרֵי סוֹפְרִים אִם פִּרֵשׁ. וּמִכֵּין עָלָיו
מִכַּת מְרֵדוֹת. אָבֵל דָּם הַשְּׂנִים בּוֹלְעוֹ וְאֵינוֹ נִמְנָע. הָרִי
שֶׁנֶּשֶׂךְ בְּפֶת וּמָצָא עָלֶיהָ דָּם גִּוָּרר אֶת הַדָּם וְאַחַר כֵּף
אוֹכֵל שֶׁהָרִי פִּרֵשׁ:

עין משפט ל הרמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"ד ה"ז

דָּם הַשֶּׁרֶץ כִּבְשָׂרוֹ וּמִצְטָרֵף לְכַעֲדָשָׁה = כָּל זֶמַן שֶׁהוּא
מִחֻבֵּר בְּבֶשֶׂר:

עין משפט מ הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"ב

עין לעיל עין משפט כ

שו"ע יו"ד סימן סו פ"י

יא. דם אדם אם פירש ממנו אסור משום מראית העין, לפיכך אם נשך
הכיכר בשיניו ויצא לו דם על גבי הכיכר, צריך לגוררו ולא
לאוכלו^ג אבל הדם שבפיו מוצצו.

ב. כסף משנה דם השרץ כבשרו ומצטרף בכעדשה. משנה פ"ד דמעילה (דף נ"ד שהווא
י"ז): ומ"ש כל זמן שהוא מחובר בבשר. שם בגמרא אמר רב חנין וכו' ומפרש רבינו
דהיינו לומר דדוקא בעוד הדם בשרץ אבל אם פירש הדם מן השרץ אינו מצטרף:
ג. אם אצבעו מטפטף דם מותר למצוץ אותו שהרי ניכר דמאצבע הדם וכשיש הוכחה
מותר אף בדם אדם. כף החיים אות מ"ז. מיהו אם נפסק הדם לטפטף ורוצה להניח
אצבעו המלוכלך בדם בפיו אסור. כ"כ הבן איש חי. שם.

הגה: וכל דם דגים ודם אדם הואיל ומדינא מותר אינו אוסר תערובתו.

עין משפט נ הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"א
עייך לעיל עין משפט ה

שו"ע יו"ד סימן סו ס"ט

ט. י. דם דגים אע"פ שהוא מותר אם כינס אותו בכלי אסור משום מראית העין^ד, וע"כ אם ניכר שהוא מדגים שיש קשקשים שם מותר^ה.

ד. ואפ' בחדרי חדרים אסור בלי היכר. שם אות מ"ג.

ה. חלבו בהמה ויצא עם החלב דם אסור החלב באכילה, וע"כ חלב הנוטה לאדום אסור. שם באות מ"ה מנחלת שבעה.